

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

ANY XL :: Núm. 2069

15 cèntims = Atrassats 30

BARCELONA 23 D'AGOST DE 1918

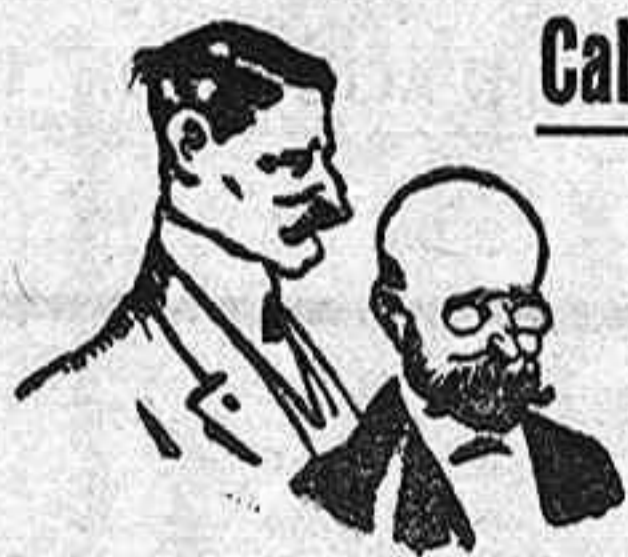

BEN PENSAT

Un que s'ha pres a la fresca lo de la Nota

**PERFUMES NOVOS
amb
LOCIONS de MYRRURGIA**

Calvicies - Caspa - Calda del CABELLO

CAPILAR AMERICANO

del famoso especialista Dr. MEZQUIDA. — ¡Éxito grandioso! — Tratamiento médico. «América Clínica», Plaza Buencases, 2, pral., BARCELONA. — Limpio. Agradable. Higiénico. Informes gratis por escrito si remiten/sello. En droguerías y farmacias, 6'50 pesetas frasco

Dipòsit núm. 1
Aroles, núm, 5
— Tel. A 657 —

Quatre dipòsits de fret saludable per a aquest estiu

Dipòsit núm. 2
Salmerón, 13
— Tel. G 1240 —

La fàbrica
més antiga,
més important
i més acreditada
d' Espanya

HIELO SANO
Toaquina

Es el glaç
pràcticament
més econòmic
perquè refreda
molt depressa

Direcció central: P. Aduana, 27-Tel. A 21

Dipòsit núm. 3
Sepúlveda, 185
— Tel. A 5055 —

Aigua pura, glaçada intensament
amb totes les garanties higièniques

Dipòsit núm. 4
Diputació, 270
— Tel. A 5054 —

TABARIN "MORITZ"

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

GRANS FESTES TABARINESQUES

Plaça Sepúlveda, 183 :: Telèfon 2044 A

Un nou descobriment a Catalunya

que se'n va de França s'emporta llibres, el record d'una dona i l'agraïment a un dinar. El que arriba d'Anglaterra ens presenta un pot de tabac i un trajo. D'Italia conservem postals i joies de Florència. D'Àfrica, o bé armes o un *narghilé*. De Amèrica, pesos. De

Catalunya els forasters castellans se n'emporten sempre un descobriment.

Com si fossim una terra verge i inconeguda, Tíbet de Espanya habitat per uns homes amb gorres vermelles que fan anar els telers, penitents del treball; tots, sobre tot els escriptors, van fent inventari de lo que veuen, com si passegessin per un poble fet de nou, i llunyà. Així un dia En Cavia parla de les tertúlies catalanistes del bar Canaletes; un altre En Perez d'Ayala, comunica que no existeixen cigarros havanos en els estancs barcelonins i que la plaça de Catalunya està plena de grills que canten; En Salaverria trobà, per les Dreçanes, un barri feréstec de apatxes; l'Antón de l'Olmet, no pot comprar en cap botiga perquè ningú li vol parlar en castellà. D'una antologia de cròniques barcelonines castellanes, ens donaria una Barcelona fantàstica que s'haurien de posar a estudiar els encarregats de l'atracció de forasters.

Els descobriments són de Barcelona exclusivament, car l'escriptor castellà no surt de les rambles. El descobriment de Catalunya encara està per fer; però a l'*Heraldo de Madrid* ja l'ha iniciat «Colombine», aquella escriptora que quan el procés de Bolo Pachá, equivocant la contracció «M^e», de «maitre» que antecedeix els noms dels advocats, i que ella creia voler dir «madame», va convertir a tots els advocats del judici en senyores advocades. «Colombine» ha visitat Sitges, en automòbil i al passar per les costes de Garraf, per a pintar el perill que per elles corren els automobilistes diu que per sobre dels arbres se veuen les creus blanques que senyalen les morts hagudes. «Hay tantas que parece un cementerio». Aquell lloc, naturalment, havia de portar un mal nom: «Lo llaman el «pas de la Mala Dona,» nombre intradu-

cible en castellano». Intraduible? Miri, ja està: «El paso de la Mujer Mala» o de «la Mala Mujer», si ho prefereix a la trasposició. Potser se creia «Colombine» que volia dir una altra cosa, ignorant de que les males dones, en castellà i en català són lo mateix, i les anomenem pel mateix nom sonor i significatiu.

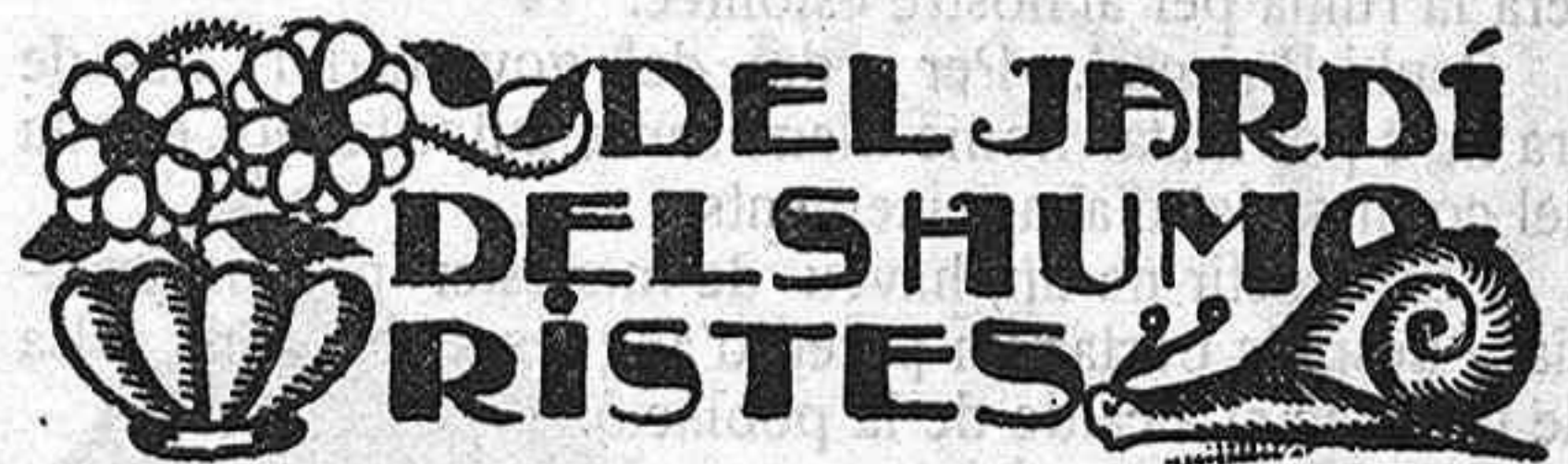
Ja és a Sitges, «el San Sebastián de Catalunya». Ja se'n va a veure el Cau Ferrat. Ja passeja per davant de «Mar i Cel». I diu del famós ianqui, Mr. Deering, que l'ha pagat: «Este nuevo Conde de Montecristo recorre el mundo en busca de objetos únicos y auténticos para enriquecer este lugar.» Heu's aquí al rei de les màquines agrícoles anant pel món com un antiquari errant, arreplegant ferros i sedes i mobles i ceràmica. Un Dalmau amb abono a l'agència Cook...

«Colombine» se'n va finalment de Sitges, plena de enyorament, i s'entorna per on ha vingut. «Tornamos al sendero—de la carretera en diu «sendero»—perigroso.» I aquí ve la cantarella d'aquesta traca de disbarats, el dò de pit de la crònica descobridora, l'epíleg definitiu de aquesta viatgera que passa per un poble de Catalunya com si fos del Turquestàn. «Volvemos guiados por el modismo con que estos aldeanos nos indican la dirección: «Cap Barcelona», Cabeza Barcelona.»

Senyora, ni això és un modisme, ni «cap» en aquesta ocasió vol dir «cabeza», sinó «hacia». Aquells «aldeanos» li digueren que per allí anirien «cap a Barcelona», que vol dir, senzillament, «hacia Barcelona».

Però siguem bons cristians, i si Déu perdona a la dona culpable per haver estimat molt, extenem les nostres mans absolutòries damunt madame «Colombine» per a conservar-se sempre bella, sense cap imperfecció de les que decoren les seves escriptures.

PARADOX

Al poble dels Benhi-Buf

Ja se sap que els efectes econòmics de la guerra repercuteixen en el món enter; i els pobles més amagats i més allunyats d'Europa no són pas els menys castigats per les restriccions alimentícies que imposen les circumstàncies anormals creades per la conflagració.

Degut an això el popular periòdic «*L'home a la broche*», diari independent de la tribu dels Benhi-Buf s'ha vist obligat a publicar en el seu darrer número el següent manifest:

Benhi-Bufencs, atenció!

Ja s'ha acabat aquell *dicho*: Si tens gana, menja't una cama.

—T'ha caigut un queixal? No ploris home, no ploris; Déu dona pa a qui no té dents.

Estimats Benhi-Bufencs: ha arribat l'hora de la economia en les subsistències. Es qüestió d'estalviar la minestra; heu de sapiguer entretenir el mal de cor.

Heu de sapiguer que l'home blanc escasseja cada dia més. Si en teniu un, guardeu-lo i engreixeu-lo que prou falta us farà a l'hivern. Si en teniu dos, mascle i femella, que facin cria; penseu que l'home blanc s'acaba i això serà la ruina per al nostre estómac.

Benhi-Bufencs!... Per ordre del governador, des de ara no's pot matar home blanc sense autorització escrita del comissariat d'abastaments.

Per a rostir-ne un, heu de menester permís especial i després portar un parell d'anques fetes amb salsa de tomàtec al alcalde de la població.

Res de menjar criatures, perquè els petits se fan grans i convé pensar amb demà. Val més esperar i anar-les engreixant amb lo que's pugui, que després ens farien prou falta.

Tots els homes blancs del districte seràn requisionats pel Govern que vetllarà per la seva reproducció al objecte de que no manquin reserves alimentícies al país.

Cada família de la tribu dels Benhi-Buf té dret no més a menjar un home blanc cada quinze dies. Per a que allarguin més, se recomana coure'ls vestits i amb les sabates i el berret posats; d'aquesta manera costen una mica més de rosegar i duren més dies com succeix amb el pa sec. La seva carn blanca de les cuixes queda quelcom morena, però no hi fa res; en temps de manca de subsistències no s'ha de mirar prim.

Heu de pensar que si l'home blanc continua escassejant acabarem per no poder-ne menjar sinó els dies

de festa major i per Nadal i encara amanit amb trocets de *caoutchouc*, estopa esqueixada i vidre picat amb la mà de morter.

El Govern compta amb el patriotisme i l'abnegació dels *Benhi-Bufencs* per a que tots acceptin de bon grat aqueixes restriccions indispensables a la economia nacional.

El gran què és sapiguer esperar i resistir el tràngol.

Penseu, finalment; que els homes blancs no estaràn tota la vida en guerra. Els homes blancs, arribada la pau, tornarán a venir per a aquí a explorar-nos i aleshores tornarem a anar tips com abans.

S'haurà acabat la misèria!
Per la pàtria!... Per l'avenir dels nostres fills!... Estalvieu l'home blanc!...

A. FOURTIER

Aquest número ha sigut revisat per la censura

COMBLE

No's pot anar pel món sense sofrir contemplant les audàcies del comerç, la absència de pietats, l'estat pervers de venedors que's volen enriquir.

Que's volen enriquir befant els codis divins i humans, sabent-se ben guardats; camirralers al cor de les ciutats, sembradors a raig fet de rojos odis.

Pels venedors, la guerra és una vaca; la expremen amb defici temerari, se senten reis d'aquesta bogeria.

No saben que impresionen una placa que'l dia de l'estrena, haurem d'anar-hi armats fins a les dents; ¡vaia quin dial!

¿Vos heu fixat lectors amb les tallades de cindria de cinc cèntims, aquest any? la claror les taladra sense afany, semblen fulles de sopa, per lo ullades.

El paladar apenas se'n entera, el païdor apenas n'heu esment de lo que era abans un embafament; la set no apaga pas la seva atxera.

No trobaria estrany que la quitxalla, neulits com són els talls que arreu se venen menjant-ne menys i tot, ne comprés més sens parà esment en el moscam que hi balla, ni en els microbis vils que hi van i venen, posant llocades com qui no fa res.

A. COSTA I SENDRA

A CAU... D'ORELLA

La cua

Quan per tota Europa un forçós socialisme imposava restriccions igualitàries, quan el ric i el pobre no menjaven més pa ni més carn que el que fixaven les cartes, i les dones feien cua a les portes de les carboneries resignadament hores i hores, nosaltres diguerem: «Això an aquí no seria possible.»

Per què no? La cua no era francesa ni alemanya, la cua era espanyola. No ens referim—preservi'ns els deus dels xistos dolents i fàcils—a la cua dels toreros, personal i per lo tant inaplicable a la disciplina, sinó an aquella altra cua, també torera, car és espanyola, que's forma davant de les taquilles expendedoras de bitllets pels toros. La tradició de la cua era, doncs, espanyola i a més castiça. I si no n'hi hagués prou amb les cues de flamencs, tenim les cues, també castices, que els trinxeraires fan a la porta de la Casa de la Moneda la vigília de la grossa.

Però arribà l'estiu de 1917, i Barcelona fou la ciutat de les cent cues, que s'arrocegaven davant de les carboneries i dels ultramarins i de les cases dels oliaires, esperant resignadament el torn. Una barcelonina portava tanta disciplina com una parisenc o una berlinesa.

Tanta, i ara podem dir que més. L'altre dia, una de aquestes cases que venen rellotges per quilos i mongetes un ral més barates que a tot arreu i sabates com als Encants, anuncià no sabem ara quina mercaderia, posem mongetes, a preus reduidíssims, per dos dies. La gentada va omplir la botiga, arribant al carrer:

—Dongui'm un quilol! Una lliura! Primer jo! No, senyora, que vostè ha arribat darrera meu! I nosaltres, què?

El xibbarri creixia i el despatx se feu impossible. De sobte, una veu cridà:

—Fem cua!

—Per què hem de fer cua?

—Així ens despatxaran més aviat.

—Sí, sí; fem cua!

—Noies, fem cua!

I de mica en mica les bones dones anaren arrengeant-se voluntariament, extenent-se per l'acera sense necessitat de cap comminació ni de cap guàrdia.

Tots sodomites

A *La Veu* s'ha publicat l'article més divertit de la temporada d'estiu. És un article contra el vici de fumar, vici nefande, atentatori contra el món, Déu i sa mare. Totes les malvestats cauen damunt dels fumadors i totes les benaurances sobre aquells que en lloc de purs roseguen troços de sucre. El firma un senyor R. Boquet, pseudònim que se'ns diu perteneix a don Ramon Rubabado.

El senyor R. Boquet fa aquesta afirmació, greuíssima per als llegidors de *La Veu*:

«El fumar és un pecat contra natura, perquè pervertint les funcions orgàniques pertorba les lleis que regulen l'obra de Déu.»

Per alguna cosa a l'introduir-se el tabac el varen tenir alguns clergues, que veien als homes treure fum per la boca, com a obra del diable. Però a nosaltres, francament, la pertorbació de les lleis de Déu no ens intimida. Lo greu és l'afirmació de que el fumador comet un pecat contra natura. I En Carner, que no's treu mai el puro de la boca, vivint en permanent pecat contra natura!

DE CACERA

—Que cerca el Turc amb tanta ànsia? De segur que flaira un pa.

I no es cregui és aquesta frase una lleugeresa de la improvització. El senyor R. Boquet, que tornem a dir s'assegura és el senyor R. Rucabado, s'aferma més avall:

«Per menys motiu fou castigada la ciutat de Sodoma.»

Recristol! Els sodomites foren menys pecadors que els fumadors. Un puro airós i fumejant crida més el foc del cel que les porqueries dels sodomites! Nosaltres, francament, senyor R. Boquet, de donar o de rebre, que fos un puro. Ara, si vostè opina lo contrari, entre gustos no hi ha disputes.

El bon clergue

Un sol home de les dretes ha ofert el seu comiat an En Malvy: el clergue Lemire, catòlic, naturalment, demòcrata i honrat.

Un escriptor, arribat de França, ho contava:

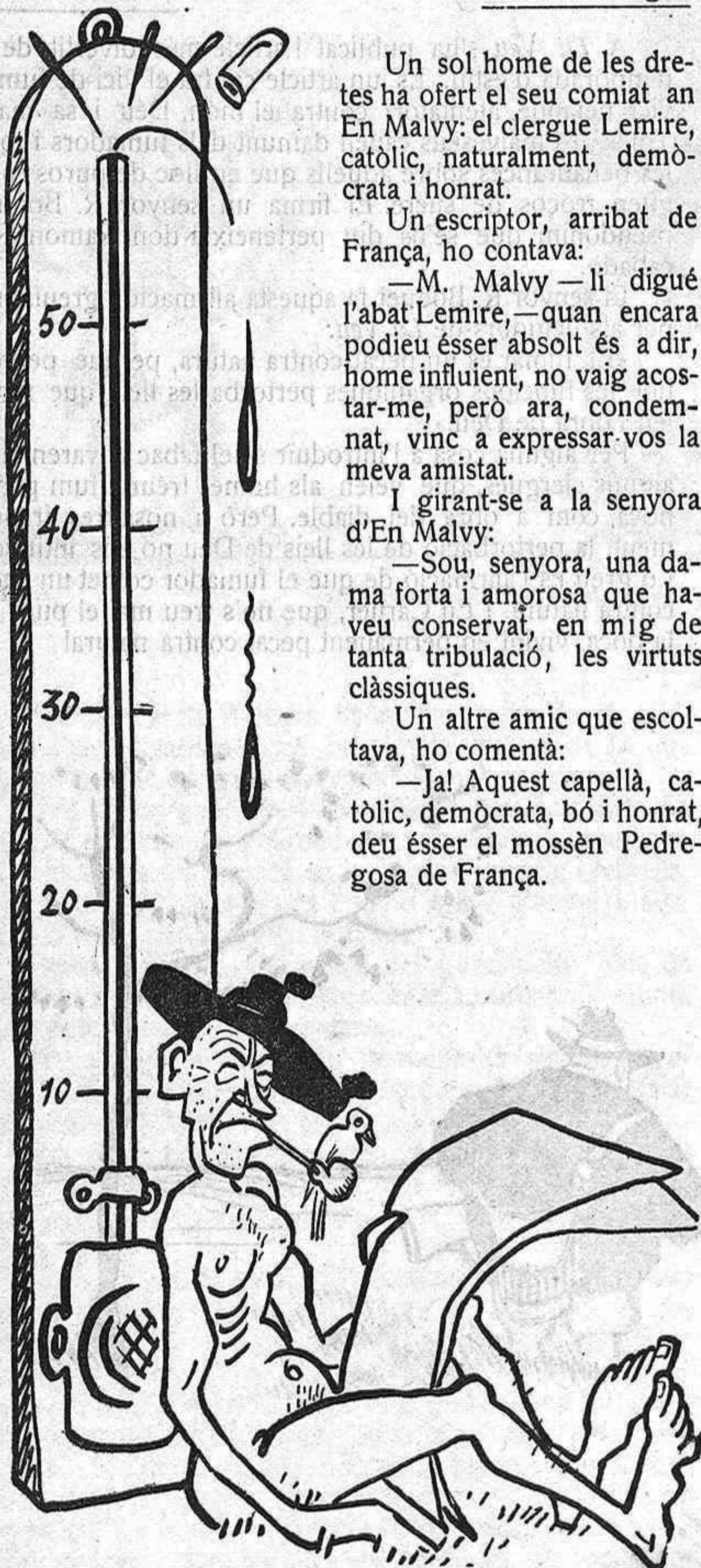
—M. Malvy — li digué l'abat Lemire, — quan encara podieu ésser absolt és a dir, home influent, no vaig acostar-me, però ara, condemnat, vinc a expressar vos la meva amistat.

I girant-se a la senyora d'En Malvy:

—Sou, senyora, una dama forta i amorosa que heu conservat, en mig de tanta tribulació, les virtuts clàssiques.

Un altre amic que escoltava, ho comentà:

—Ja! Aquest capellà, catòlic, demòcrata, bó i honrat, deu ésser el mossèn Pedregosa de França.

PARLA L'ESPANYOL

—Diu que anirem tan bé; el que veig és que tu ocellet, ja comences, com servidor, a aprendre de fumar en pipa.

EL SAFRETX

ESTIMAT amic Antón: He rebut la teva lletra en la qual me indiques la satisfacció que tindria ton pare i senyor nostre, si demà mateix em veia a la llibreria; els desitjos que té de renyar-me per ma massa perllongada ausència, i quasi em dones l'ordre d'agafar els trastets i tornar a la nostra dolça i mai prou alabada Barcelona.

Per a no tornar, amic meu, jo podria dir-te que se me ha torçat un peu; que tinc interès en veure quants orelluts tindrà una conilla que està a prenys; que a més del columpi que teniem penjat al plàtan, ara hi ha un trapeci sospès del castanyer; que a la cort hi han tres garrinets de nou setmanes que creixen de dia en dia, etc. Tot coses que com notaràs, són, cada una particularment i totes en conjunt més, assumptes prou interessants per a retindre a un hom.

Podria explicar-te d'uns jassos de falgueres on se jeu més bé que en cap llit de matrimoni; dir-te que la lluna està per a fer el ple i descriure't unes invasions de formigues alades seguides de cruentos batalles a la claror d'un llum d'acetilé, que a qualsevol acabarien de convencer. Però, ai! Ja se que ni tú ni molt menys ton pare, són qualsevol i que al llegir, no les meves excuses, sinó les meves raons, ell me trencaria el respecte i que probablement els mots gandul, poca solta i poca paraula (sinó altres més ofensius) volarien per la botiga i que te veuries obligat a tornar a escriure per a dir-me, que lo que jo califiquo de raons, no són ni excuses, que no passen de ésser la cançó de l'enfadós que es canta com cada any quan l'agost s'acaba i toca anar a fora als que triaren el setembre per a esbargir-se.

I per això no hi passo. Jo no puc tornar. Me sap molt greu, però no hi ha més, no puc. Ara escolta.

Jo et sacrificaria lorigons, lluna plena, formigues, tot. Però el que passa és una altra cosa. Sabràs que en aquest poble hi han dos menes de forasters: uns, gentota ordinària que no parlen més que en català i se diuen Mas, Pla o Serra; molt sovint se exhibeixen en mànigues de camisa i porten uns grans garrots. Aquesta mena de forasters cada dia se mengen totes les costelles i la millor fruita, i se sap que beuen molt vi. Per si tot això no fos prou encara, no destorben en llurs honestes diversions als minyons i fadrines del poble els diumenges a la tarda, lo qual demostra un gran urc; per a acabar d'omplir la mesura, s'ha demostrat, de manera palesa, que uns d'ells són betes i fils i els altres fan llangoniça, sobressada i butifarra. (Nota, amic Antón, que al parlar de butifarra, dic: fan i no els hi fan).

Els altres suposo que tenen el de, no n'estic segur però m'ho penso: parlen uns en castellà i els altres en una llengua molt xiròdia, aquella que gastem tú i jo quan ens arriben amics d'Amèrica; tenen un automòbil molt petit però que pesa molt (dic que pesa molt, perquè la sorra no pot aguantar-lo i s'encalla a la riera), un gos petit que lladra estridentment, i en fi, que són gent finíssima.

Naturalment aquests últims pensaren que els primers anirien a oferir-los-hi els seus serveis i a demanar la seva

protecció i benevolència (amistat hauria estat massa). I ve't aquí que els altres no ho feren. Es clar, s'irritaren, la ofensa era palesa; el primer dia en que es trobaren, els grollers no feren més que saludar d'una manera lleu, tocant-se l'ala del berret; la *gente bien*, acertadament, no contestà. A l'endemà els grans brètols mostraren el joc i suprimiren la salutació; una senyoreta fina no's pogué contenir i digué:

—Groseros! La gente bien educada saluda.

I ve't aquí que una nena molt grassa que's diu Marieta contestà fent una ganyota. La guerra quedava declarada de fet.

Des daleshores amic Antón, això no pot ésser més entretingut; se descobreix cada misteri que canta un credo. No t'ho escric perquè tú ets molt indiscret i series capaç de contar-ho als amics i ells voldrien pujar a veure-ho. Les primeres ofensives les prengueren les criades respectives i creu que n'hi hagué per a llogar-hi cadires; sobre si a u.na d'elles li caigueren les calces mentre ballava, se promogué una controversia deliciosa. El batlle intervingué en va.

Després s'ha anat enredant i un safretx és el camp de batalla, un bàndol i altre el volen per a ell i fins ara ningú se cansa de lluitar; els dies de bugada pera els uns, els altres buiden l'aigua i, és clar, els altres a l'endemà hi tornen de bona hora i l'embruten. S'ha de regonèixer que els més furiosos atacants són la gent fina, però els altres resisteixen com si no passés res, no se senten de les burxades, semblen masells.

Ara sembla que va de bó; reunits els elements masculins de la colònia fina senyors: don Clodoaldo, don Rodrigo, don Valerio, don Arsenio i don Iñigo, decidiren portar-ho tot a sang i foc. Lo primer que han fet ha estat enquitranar els rentadors dient:

—No rentarem ni uns ni altres.

Però l'erraren, els altres rentaren posant una fusta damunt el quitrà. Ara, això és un dir-ho a tú, tracten de fer una enramada; i a mi, compren-ho, l'espectacle dels cinc «hidalgos» amb les galledes de mercaderia en una mà i l'escombra en l'altre empastifant de mesquita les portes de l'adversari, no me'l quita ningú.

En acabant, vinc corrents. Teu sempre. Records.

ANDREU PI

“Villa Matilde”

III. — EL GRAMOFÓN

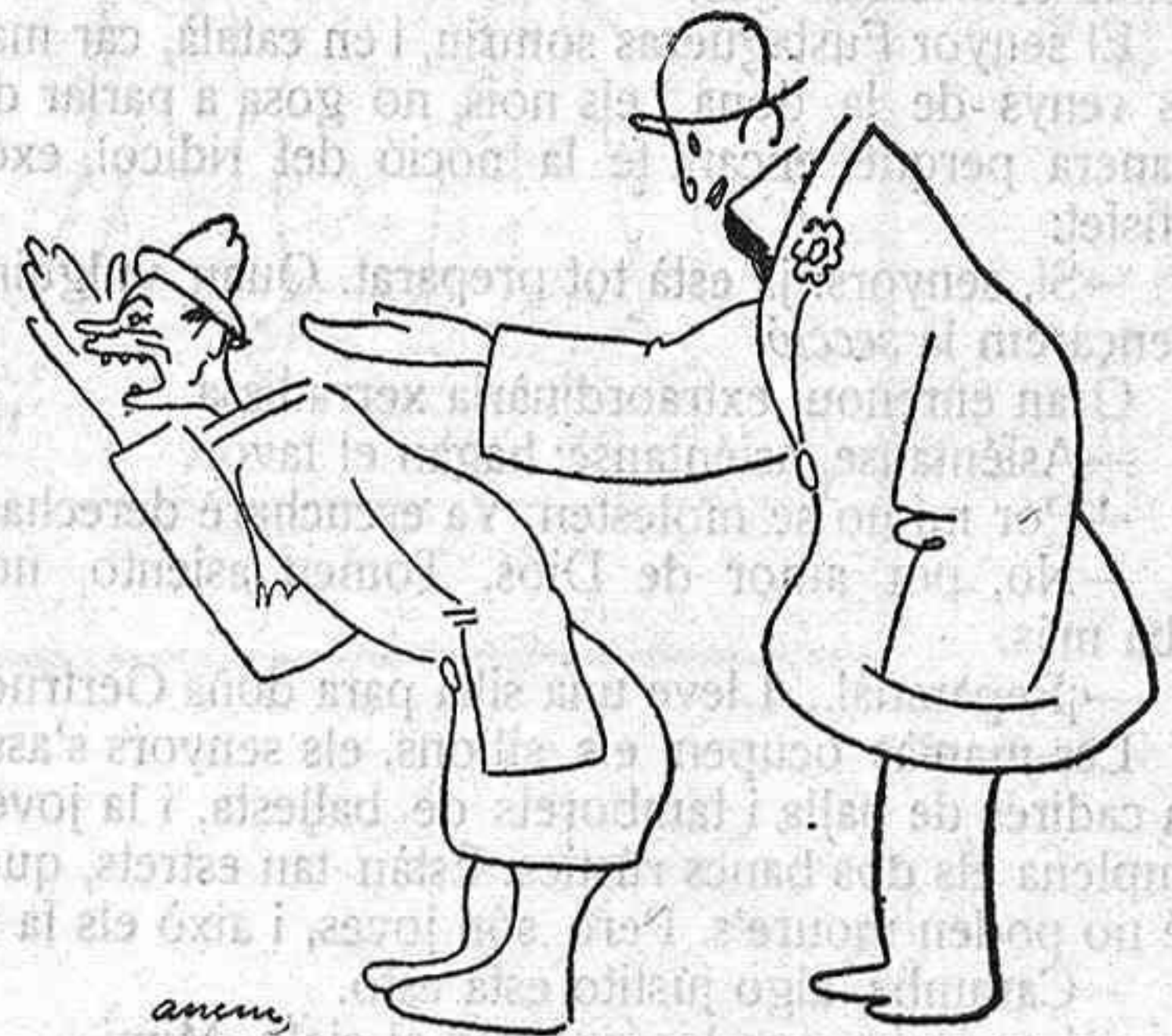

DESPRÉS de les persones — i gairebé com elles mateixes — lo més important de «Villa Matilde» és el gramofón; un aparell gran i llustrós rematat per una colossal bocina que s'obra en un badall immens com boca estranya i desdentegada de paorosa bestia fera. Col·locat en la saleta, enfront de la balconera, ja fa un xic de basarda; però com que aleshores resta callat, el visitant, passada la primera

—Iove, sortir aixís al carrer, és desvergonyiment.

—S'erra, és frescura.

—Calli, home! Callli

—Cridooooo...!

impressió d'esglai, se'l contempla amb certa prevenció però amb relativa tranquil·litat. Mes, moltes nits, en havent acabat de sopar, la terrible bestiola, es posa d'acord amb don Francisco i llença a les orelles dels convidats els bramuls més ferèstecs que pot vomitar cap aparell nascut de la humana iniciativa.

Figureu-vos una d'aquestes delicioses nits d'estiu, tan serenes i tranquil·les. Les estrelles riuen en el cel llis i en el mig, com presidint-les solemnement, llueix la seva bella toca d'argent la lluna plena. S'ouen els continuats rac-rac de les granotetes del brollador-cascata, es desporten confoses les mil petites remors de la calma nocturna i es senten clarament les veus estridents de les minyones que en la cuina, tot fregant els plats, entonen el «pisa morena» o la «Canción del soldado».

En el jardí, enfront de la casa, sota les acacies, la família pren la fresca. El noi, ajassat en un silló de palla; la mamà i la nena, assegudes en el banc de fusta, y don Francisco atrafegat en la prèvia tria de plaques per a la imminent audició. Tocant a l'edifici, amb la bocassa oberta vers el carrer, el gramofón espera als convidats.

Aquests arriben mitja hora més tard de la convinguda. Hi ha l'Ernesto, en Pepín i l'Arturito, tots *niños* lo més *bien* possible; la Merceditas, la Antofita, la Mimí i la Lolin, totes elles nenes gòtiques; don Fulgenci, don Demóstenes, el senyor Gros i el senyor Prim; donya Gertrudis, donya Elvira i la senyora Mundeta. Salutacions exagerades i estretes de mà solemniosos. Desseguida, un guirigall de converses xiroies:

—¿Qué tal, chico?

—¡Aburrido, como siempre!

—Dichosos los ojos, hija. ¡Qué cara eres de verte!

—Estos días no he podido salir de casa... Se ve que me acaloré en el tennis.

—Usted siempre tan encantadora, Matildita.

—No sea usted guasoncito, Pepín.

—¿Y el nene, doña Mundita?

—Algo delicadito ¿sabe?; así, tiene como una flojedad de vientre ¿sabe?

—¡Ah, ya! Debe haber cogido la pasa.

—Ola, amigo don Francisco. Usted ocupado *cargando* el artefacto ¿eh?

El senyor Fustagueras somriu, i en català, car malgrat els renys de la dona i els nois, no gosa a parlar d'altra manera perquè encara té la noció del ridícol, exclama satisfet:

—Sí, senyors: ja està tot preparat. Quan vulguin, començarem la *secció*.

Gran enrenou, extraordinària xerradissa.

—Asiéntanse, asiéntanse; hagan el favor.

—Por mí no se molesten. Ya escucharé derecha.

—No, por amor de Dios. Tomen asiento, no faltaba más.

—¡Reparada!... Lleve una silla para doña Gertrudis.

Les mamàs ocupen els sillons, els senyors s'asseuen en cadires de palla i tamborets de ballesta, i la jovenalla omplena els dos bancs rústics. Estàn tan estrets, que casi bé no poden moure's. Però són joves, i això els fa riure.

—Caramba, algo justito está esto.

—Los justos son los que van al cielo, Mimí.

—¡Ay, que gracioso! ¿Has oído, Lolín? Ha dicho que los justos son los que van al cielo. ¿Y usted dónde irá, Arturito?

—Donde usted vaya. Yo siempre al detrás de usted.

Don Francisco s'impacienta. L'auditori sensat imposa silenci a la jovenalla i l'audició comença. Es sent un ron-

dineig de bèstia molestada i la bocina engega a tots els vents i a tots el aires els són cridaners d'una marxa militar. Després una cançó, i un troç d'òpera i els couplets d'una sarçuela... tot en un barreja marejadora. El senyor Fustagueras escolta atentament i contempla satisfet a l'auditori que fa semblant d'escoltar-ho tot amb gran afició; i quan acaba el disc els hi diu invariablement:

—Què'ls hi sembla?

I els altres, com és natural, s'apressen a alabar el gust exquisit de don Francisco, qui molt modestament refusa les lloances, mentres s'apressa a engegar una placa rera l'altre.

—Ara sentiràn la Barrientos.

I de la gorja de la bèstia incansable en surt la veu de la gran diva amb una dissonància i un marcat rogall, que pobre d'ella que'l tingués. I després la Meller i en Battistini, la Imperio i en Caruso i fins la Carmen Flores i en Pep Marqués, el caricato.

A voltes, en els passatges més suaus d'una romança patètica, surt del grop dels joves un riure ofegat i unes exclamacions.

—¡Y ahora! Que cosas dice usted.

—Es usted muy tremendo, Pepín.

—Y usted muy mal pensada, Antofita.

La mare de la interruptora la repta.

—Vamos, niña; ten un poco más de atención.

Però donya Matilde, amable, la defensa.

—Qué quiere usted hacer. Son jóvenes y hay que perdonarlas. Todas lo hemos estado.

—Verdad. Es aquello que se dice: El rector nunca se acuerda de cuando era monaguillo.

Els senyors s'han adormit. Les mamàs han emprès una conversa sobre'l servei que «cada dia se fa més impossible», i els joves riuen de bó i millor.

Don Francisco s'indigna, però, impertèrrit, segueix engegant plaques que ja ningú escolta.

Toquen dotze batallades. És la senyal de comiat. Amb grans compliments, es despedeixen els convidats, i la família s'en va a descansar... i el gramofón també, que bé prou que ho necessita.

JORDI CATALÀ

Els llagostins de la Laya

OM a ésser una gran coquesa, ningú ho posa en dubte, és una gran coquesa, però l'estar tan arrambada als fogons i el seguit de tastar sucs i suquets compostos de clavells i pebre, canyella i vainilla, els que en diriem colonials i d'alls, cebes, bitxo, pebrot i tomàquets, els indígenes, l'hi ha produït una ardència al paidor que no apaguen ni l'aigua de Canaletes, ni la de Caldes, ni la de Vichy de veres. Sols el mam-

**Ja m'agradaria semblar la Veritat sortint del pou
però la censura ho priva.**

ardent té una relativa eficàcia i naturalment, la pobre au ell se entrega, que tothom cerca consol a llurs mals.

Els senyors (tindriem de dir els senyorassos) ara són a la torre i com que en el reduït mercat del poble no's troben ni ombres de lo que la Laya necessita per a donar decorosament menjar als amos, aquests de bon matí l'envien a la ciutat perquè en els ben proveïts mercats de Sant Josep, Concepció, Sant Antoni o Santa Catarina, trii i remeni i torni carregada com un burro, dels millors talls de carn, dels peixos més vius i de les verdures més fresques que en els nomenats palaus de l'alimentació se expendeixen. Entre lo que compra no hi manquen mai llagostins, que col·loca en un cistellet separat.

El mal és que a l'hora d'anar a plaça és quan la ardència del paidor és més rabiosa, i naturalment, quan ella té d'apaivagar-la més, i aquí cinc del Mono, allí deu del Taup i a l'altre taberna quinze del Tigre, arriba a la estació fresca i amb una soneta que li fa tancar els ulls abans de que els vagons se posin en camí, i dormir-se encara no la gronxen amb llurs dolces sotragades.

Uns marrecs s'en adonaren i digueren:

—Nostra!

En efecte a l'altre dia, primer buidaren el cistellet dels llagostins i després sobre la pitrera, les mans i la cara de la dormida hi llençaren mantes llagostes de rostroll camatrencades. La coquesa se despertà cridant:

—Que és això? que és això?

I ells respongueren:

—No's mogui, senyora Laya, no's mogui. Són els llagostins que eren massa vius i s'escapen. Nosaltres els cullirem.

Tancaren el cistell ple de llagostes, el lligaren amb un fil d'En Palomà i li digueren:

—Vaja, aquí els té, ja pot quedar tranquila.

Tant com ho quedà en arribant a casa. L'enrabiada...

Sinó fos que l'aiguarent tira molt, no n'hauria begut mai més.

EL PA I ELS PEIXOS.—Conferència llegida per son autor En Alfons Roure, el dia 29 de maig a la «Sala Mozart», de Barcelona, amb motiu de la inauguració del II Saló d'humoristes. Es un treball bastant graciós. L'autor sembla molt de la broma; d'aquells «que s'hi pot anar a Montserrat».

APÓSTROFE AL CAUSANTE DE LA GUERRA EUROPEA.—Versos del poeta americà Almafuerde que avui no podrien reproduir-se a Espanya sense córrer el perill d'una denúncia. El follet de propaganda on venen editats porta un pròleg del nostre Pompeyo Gener.

PITARRESQUES.—Monòlegs, diàlegs i poesies d'En Frederic Soler (Serafí Pitarra) extrets de varies celebrades obres del fundador del teatre català. Es el volum segon de la Biblioteca Bonavia.

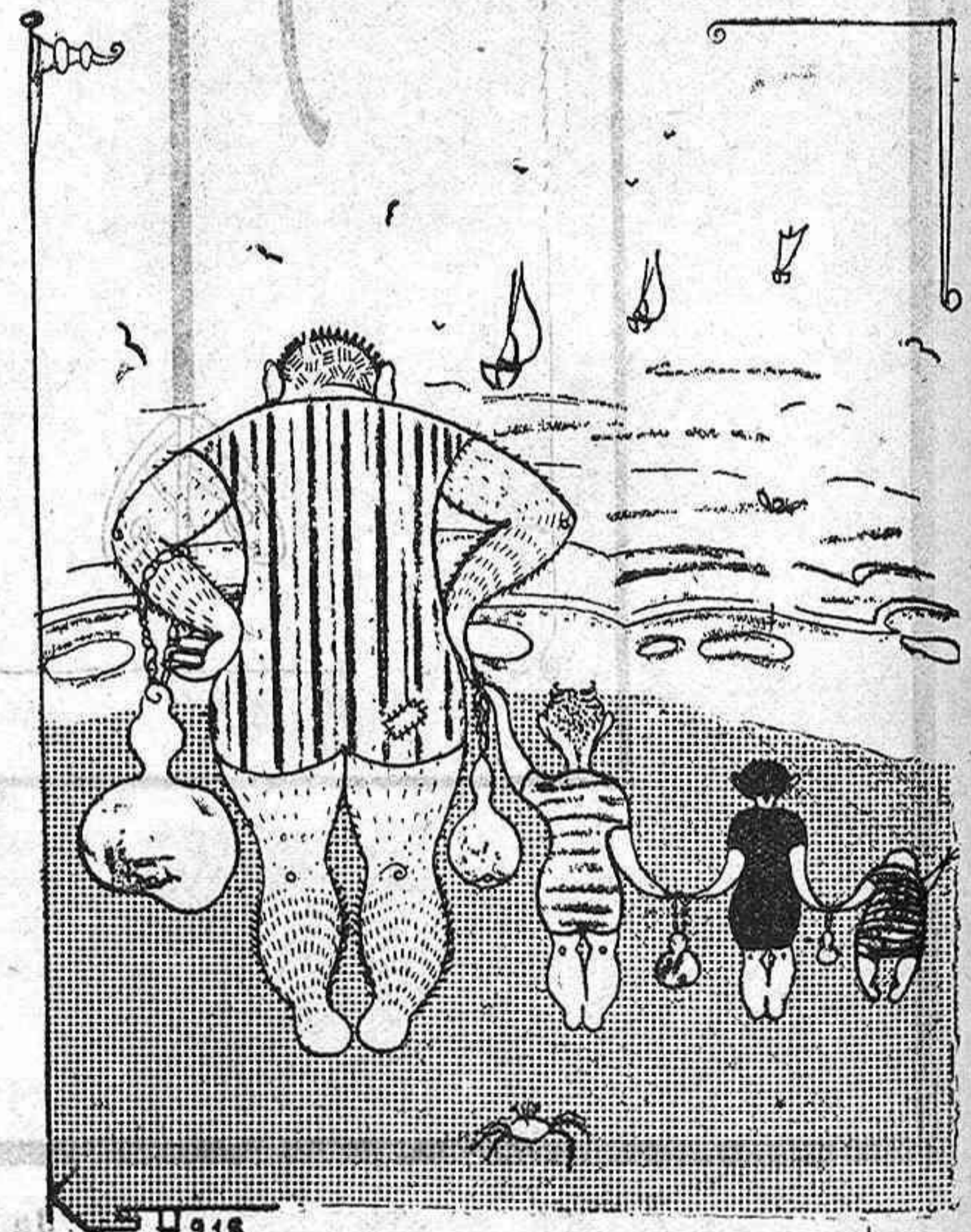
MONÒLEGS.—Recull de treballs literaris de donya Sara Llorenç de Serra. Els inserta la biblioteca d'autors catalans «Lectura Popular».

EXCURSIONS.—Revista-noticiari mensual de la secció excursionista del «Ateneu Enciclopèdic Popular» de Barcelona.

EXPOSICIÓN DE LA COMPAÑIA DE FERROCARRILES M. Z. A.—La dirigeix a l'opinió per a justificar l'augment de les tarifes de transport.—SEPT SCIÈNCIES

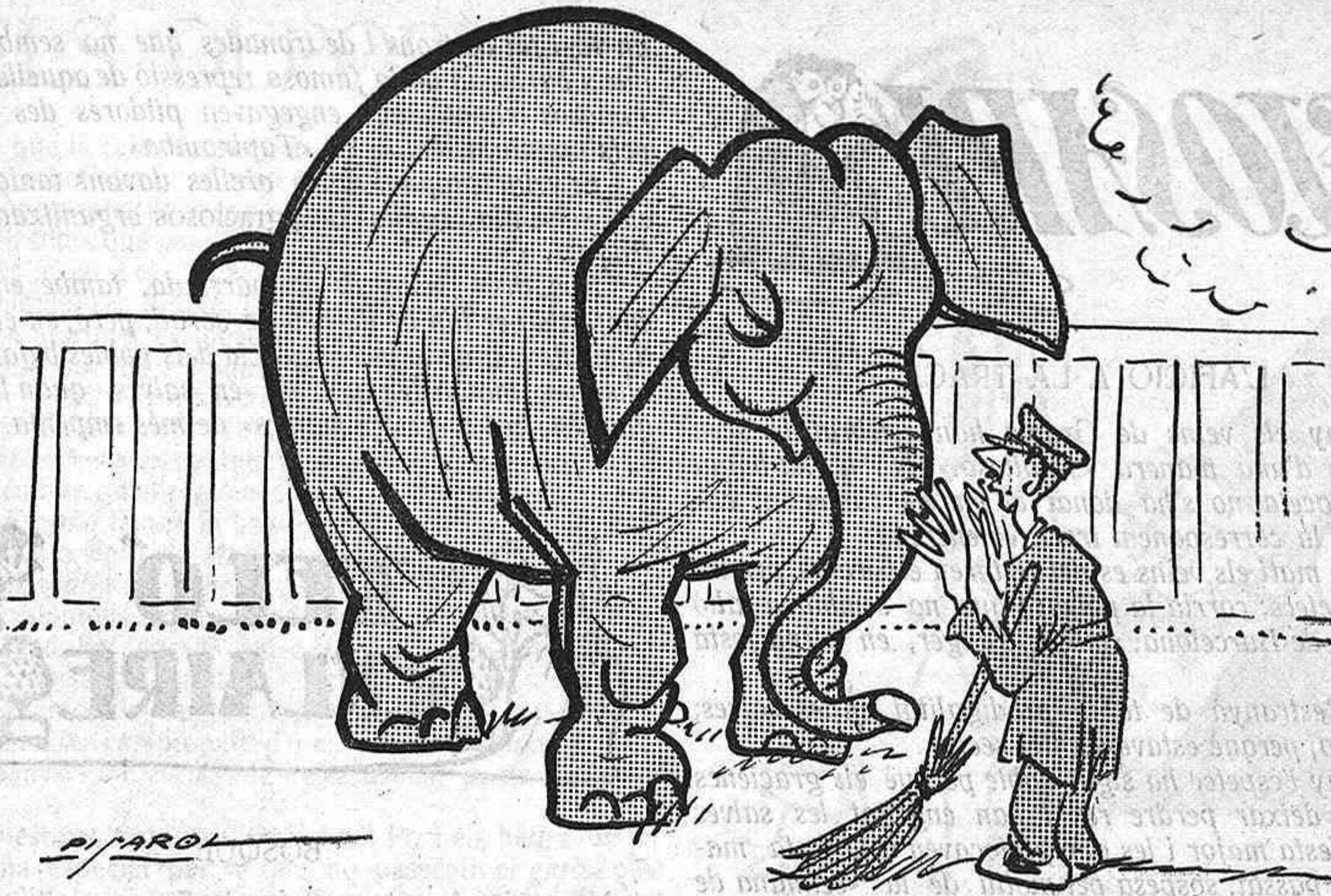

«GENTE BIEN».—«Sí, sí, ya deben ser cómodos sus vestidos mister y miss, pero no se si estarán presentables en Calditas.»

CAP A LA MORT.—A mi se'm menjarà la mar, al gran un tiburón, al mitjà un llus i al petit una sardina. R. I. P.

AL PARC: LA ELEFANTA LLEPAFILS

—Però dona, Julia maca, pren els llonguets com sien, tots ne mengem de pa de guerra.

EPÍSTOLA AMOROSA

A UNA FORNERA

Quitèria del meu cor, fornera aimada,
que tan distretament passes el dia
venent llonguets i pa i coca ensucrada,
escolta la *pistola* que t'envia
un jove rondaller de ta parada,
qui per ton bell pamet sent greu follia.
Escolta'm, que és ben cert que si m'escoltes,
et semblarà que't canto les absoltes.

Jo t'aimo, hermosa nina fornereta,
com aima a son fillet mare amorosa;
com aima a les cinquenes el poeta;
com l'alegroia aucella, que afanyosa,
aplega pels petits una molleta,
posant-la en llurs boquetes, carinyosa.
I tant, pensant en tú, de goig m'engresco,
que ni sé lo que'm dic ni lo que'm pesco.

¿Per què t'estimo tant, bella Quitèria?
¿Per què so humil esclau de ta hermosura?
¿Per què, des que't vegi, la meva dèria
no és altra que admirar-ne ta hermosura?
¿Serà que, acostumat a la misèria,
m'ha entrat, veient tant pa, una xifladura?
¡Oh, sí que serà això el que m'encaparra,
perquè jo he sigut sempre un panarra!

L'amor acompanyat de pa, m'aimia,
és dolç, més dolç encar que mel de bresca.
L'amor amb pa, és la pau, és l'alegria;
l'amor amb pa, ens ajuda a *fer la llesca*
a tot l'aixam de sogres que avui dia
dels joves casadors van a la pesca.
L'amor amb pa, fa bon marit i *molla*,
però l'amor tot sol, no és més que un'olla.

Si jo t'estimo tant, fornera aimada,
no és sols per tos ulls blaus ni per ta boca:
t'estimo perquè he vista ta parada
rublerta de llonguets, de pa i de coca;
el triptic nutritiu que més m'agrada,
i em té boca-badat com un tanoca.
I si amb tú puc contraure matrimoni,
prometo un pa de barra a Sant Antoni!

Em sembla que m'explico bona cosa
perquè mes intencions puguis comprendre.
Jo vull el teu amor, Quitèria hermosa,
perquè és amor amb pa, i és dolç i és tendre.
Amor que fa oblidar l'amarga prosa
del tracte despectiu que *rep* un gendre.
Amor, com el que sent aquest poeta,
que més s'estima un pa que una pesseta.

Ja veus si és pur l'amor que per tu sento;
si així tú el sents per mí, ma bella aimia
encara que t'ho prenguis com a quento,
jo't jur fer-te ma esposa... qualche dia;
puix tinc el pa a les mans, i no consento
que't digui algun ximplet— «Pel pa et voldria».
I al veure't de mosquits tan rodejada
tinc pô que facis una pasterada.

Adéu i pensa en mi, Quitèria meva,
que ja s'acosta el jorn, per nos, de glòria.
Com descendents que som d'Adam i d'Eva,
viurem com ells, tranquils, i si vé *nòria*,
els portarem a dida a casa teva,
perquè de nostre amor tinguin memòria.
¡Adéu, i guarda't pa, perquè, Quitèria,
més val morir ben tip que de misèria!

VICENS ANDRÉS LLOBET

GLOSARI

L'AFICIO A LA TRACA

Enguany els veïns de Gràcia han celebrat la seva festa major d'una manera «sorollosa.» No hi ha hagut plaça ni placeta, no s'ha donat el cas de carrer ni carreró sense la corresponent traca valenciana.

De bon matí els veïns es despertaren eixordats per infernals espetecs; corria la pólvora que no semblava allò un arrabal de Barcelona, sinó de Tànger, en plena festa moruna.

Algú s'estranyà de tanta prodigalitat en les salves; nosaltres no, perquè estavem en el secret.

Enguany l'espetec ha sigut doble perquè els graciencs no's volen deixar perdre res i han engegat les salves d'aquesta festa major i les que pertocaven a la festa major del any passat, sospesa pel motiu de la «setmana de les persianes».

Els guardaven la pólvora de aquells luctuosos i vergonyosos dies, i aprofitant la pau de aqueix any l'han feta esclatar ategint-hi pólvora nova.

I amb la vella i la nova i la nova i la vella, els veïns de la popular ex vila, tan aficionats a la traca, han fet

un va-i-tot de trons i de tronades que no semblava sinó que's burlessin de la famosa repressió de aquells no menys famosos canons que engegaven píldores des dels Josepets apuntant sempre al «Tupinamba».

El veïnat, tapant-se les orelles davant tanta estridència, se sentia orgullós dels graciosos organitzadors de les traques.

Nosaltres, veïns de la barriada, també ens sentiem conferits per tan bé-de-déu de soroll, però, en el fons, ens llamentavem de la inconsciència dels pobles befats i escarnits que malgasten pólvora en salves, quan la deuriem guardar per a «festes majors» de més empena.

XÀRAU

BOSQUE

Nous triomfs pot apuntar-se la Empresa d'aquest teatre amb la representació de *La Gioconda* puix encara que durant la passada setmana ens feu sentir *La Dolores*, no arriba ni a ser una mitjanja, per lo que més preferim fer punt i apart.

Exit gros pot dir-se que ha estat la primera de *La Gioconda*, puix a més de la presentació escènica, que estava acceptable, fou un conjunt d'artistes que tots treballaren amb bona voluntat per a sortir airosos dels seus respectius papers, i certament ho lograren.

En primer lloc, el tenor senyor Mulleras feu un Enzo excel·lent, tenint moments que el públic entusiasmada aplaudia frenèticament el treball de dit artista. Devem confessar que amb tot i trobar-lo bé en totes les obres que li hem vist, aquesta és la que hi està més en caràcter; molt bé les senyoretas Moretti, Callao i Casas aixís com també el baríton senyor Navarro.

Mereix especial menció l'acurat treball de la senyoreta Boronat en «la danza de las flores», puix hi està admirablement bé, i esperem que la Empresa donarà noves representacions de *La Gioconda* per a que poguem delectar-nos novament amb la filigrana que hi fa dita dançarina.

No cal dir que mentre apreï la calor com fins ara i la Empresa estigui pel públic, aquest, no hi ha dubte que omplirà, com vé fent cada nit, el teatre.

—La genial Pastora Imperio ha reaparegut en l'escenari de «Eldorado» omplint-lo de tota la gràcia i la sal que porta d'aquelles terres andaluses.

Les seves cançons són ben escollides i els balls electritzen al públic que omple tarde i nit la coquetona platea de l'antic temple de la sarçuela. ¡Llàstima de la llauna que té de aguantar-se abans d'arribar a l'estrella!

—Per a ficar-te al mar gastes talons Lluís XV.
—Si no'm banyo, dona, pesco, aixó es l'esquer

:-: ELS DEPORTS :-:

Encara que la calor ha arribat al seu període diguem-ne *àlgido*, els futbolistes continúen fent de les seves.

Diumenge passat l'*Europa* que cada dia és un equip més *pistonut* (llàstima que usi l'idioma castellà, passat de moda en el sport) les mesurà al *Centre Sports de Sans* per 2 gols a 1.

Lo bonic del cas és que l'*Europa* tenia inscrit com suplent an En Martínez ex jugador seu i jugador avui del *Barcelona*. I com que els del *Sans* també havien inscrit an En Sancho, ex jugador seu, allí haguereu vist aquells dos *barcelonins* com se carregaren. Tots dos tenien gran empenyo en fer guanyar als seus ex companys. La veritat, ens agradaren gairebé més que quan juguen plegats pel *Barcelona*.

A cà n *Espanya* també hi hagué partit amb els tremendos de Sant Martí o sigui els *Matinencs*, però aquest cop si que reberen. L'*Espanya* els hi ficà 6 gols a 1.

I mentrestant els de la espartanya feien de les seves al camp de l'*Español* logrant batre el noi Calvet una pila de *records* que Déu-n'hi-doret.

Però els amos del tinglado són ara els de la natió

Vinguen a fer campionats. Tú el fas de Catalunya, jo el faré d'Espanya. Tú el fas de resistència, jo de velocitat. I apa!

An aquest pas la Junta d'Obres del Port els haurà de fer una piscina especial per a que no passegin el *garbo* pels nostres molls els cada cop més nombrosos *homes d'aigua* pelats i peluts.

FLY

ESQUELLOTS

Als de *El Diluvio* els hi ha agafat una gran ràbia als tramvies, la *guillotina ambulante*, que'n diuen ells.

Servidor creu que com a fer desgràcies, fan desgràcies els tramvies; però entre poc i massa...

Tant entre poc i massa ho trobo, que cada dia cerco en *La Vanguardia* un anunci que digui:

Pseudo guillotinos. Se pagarán a buen precio en la redacción de El Diluvio. No es preciso dejar-se hacer muy daño, pero si dar nombres y apellidos. Niños y ancianos solo se admiten con rebaja. Muchachas trabajadoras se toman con sobre precio.

Don Alexandre Lerroux, no vol res amb el Benito Marquez i quasi, quasi, tampoc amb el diputat Domingo.

Se comprèn; són els noms.

Domingo, nom de negrito

Benito, nom de criat de sarçuela.

La veritat. Es molt natural que a un emperador de kàbiles, rebels, descamisats, barbres i demés persones dignes, no li sigui plaent tractar-se amb gents (àdhuc diputats), que porten nom de servents o gent de color.

En Cambó és boig.

Quan vé a Barcelona puja al tren per a agafar un automòbil, que l'espera a Gavà.

Quan va a San Sebastià agafa un automòbil per agafar el tren que no l'espera en lloc.

Ara un poca solta diu que no té res de tocat i que lo que ha agafat no són trens ni autos sinó la vaca per llà on sigui.

Diu que és molt probable que els requetès se tirin a la muntanya.

Donaria un ral perquè ho fessin. Ara que els francesos no els deixarien passar la frontera ni nosaltres que tornessin a ciutat potser se'n acabaria la mena d'aquestes pues.

—Senyor Esteve. Vostè llegint *El Sol*.
—Jo sempre sóc dels que guanyen.

I que no's fiin dels rectors ni dels convents, les subsistències van molt cares i les creències a menys. Prou feina tenen per ells. Els fallaria allò de robar, matar i no fer mal a ningú.

Un subjecte húngar ha agredit a uns periodistes francòfils. Detingut, li varen ésser agafats, un bastó amb ànima de filferro, un revòlver gros i un altre de petit.

C'est la guerre. Abans els húngars que passaven per Barcelona portaven un mico. Ara porten una armeria.

Els regionalistes tenen predilecció per la frase «L'Unitat de Catalunya». Tot té d'anar a l'uníson per a la reconstitució de la nacionalitat, la política, l'art, la riquesa i la llengua.

Això, a casa, i a fóra de casa, igual. «L'Unitat de Catalunya» té de subsistir a Madrid. I subsisteix. Ens fem ministres, ens fem directors generals; ens fem governadors.

Ara, ens fem toreros. En Ventoldrà ha triomfat a Madrid. Ja tenim torero, ja li ha tocat a Catalunya parir un «fenómeno».

En Ventoldrà; substituirà al Belmonte. I així «L'Unitat de Catalunya», serà, a l'últim, l'unitat nacional, perquè després d'apoderar-nos dels ministeris, els treurem de les plasses de toros.

6.000 pessetes per «corrida»! A veiam si en aquests temps les anavem a deixar pels castellans.

Per disposició de la Junta de Subsistències únicament podran rebre farina extra els fabricants de pastes per a sopes.

De manera que els forners s'han de fer la santíssima i donar farina de K. K. perquè d'ella en resulti un pa de m... com el que ens estan donant fa dies.

Ja ho saben, doncs!... Si volen alimentar-se decentment, cada dia sopes.

Havem vist amb satisfacció que la Comissió de Cultura de l'Ajuntament té el propòsit de no deixar col·locar públicament rètols amb faltes d'ortografia.

Es molt digne el bon desig de la Comissió.

Però no creiem en la eficàcia de les seves gestions.

Sobre tot si és algun regidor que coneixem el qui hagi de censurar els lletrats.

Si tota la ortografia se la necessiten per a ells!...

Com cada any, per aquestes dates, ha començat la tongada de incendis en els boscos dels voltants de Barcelona. Ahir fóren a Horta, avui són al Tibidabo, demà seran a Pedralbes.

Seria del cas averiguar si aqueixos sinistres són casuals o intencionats.

A vigilar toquen!

Què fan aqueixos amics de la Festa de l'Arbre?...

Els i els de l'Atracció de Forasters, reunits, tindrien de acabar amb aqueixa vergonya. No els sembla?

NOTES DE CASA:

De la societat obrera «El Artesano», de Gràcia, rebérem una atenta invitació per a assistir als *Jocs Florals* de l'esmen-

tada entitat celebrats amb gran pompa diumenge amb motiu de la festa major d'aquella barriada.

Agraim al president, senyor Anton Pedro la fina atenció.

Acabat un àpet camperol.

Els comensals lassos jeuen qui en una cadira de braços; qui en un balanci, qui als esglaons de la torre, una dama respectable diu a un galant:

—La veritat és que tots n'hem fet una mica massa.

—De què?

—Del mam.

—Ah! Sí. No recordo el que tocava.

Vicens Andrés: Rebut i tantes gràcies.—F. Molins de Ballesté: Encara que tard, li contestem que no pot ésser; els versos són fluixíssims.—P. E.: L'original que ha tingut a bé enviar-nos és incorrecte.—Emili Cantijoch (Sant Hilari de Sacalm): L'assumpte té escassa importància.—M. Mercè (Lleida): Ho sentim moltíssim; i els donem el pésam més sincer.—Darc: Són bastant mansois; és llàstima!...—F. Barral: No ens convé. Es un gènere que no fa per casa.—Jordi Català: Rebut els articles i tantes mercès.—J. C. i P.: Lo que envia, anirà tant aviat com sia possible.—E. G.: De dues, una

Impremta La Campana i L'Esquella :: Olm, 8—Barcelona

EDEN CONCERT

Asalto, núm. 12 **EL MEJOR MUSIC - HALL DE ESPAÑA** Teléfono 3332 A

Continuos grandes programas de artistas de verdadero primer orden

Gran éxito del aplaudido duetto a gran voz y transformación CRESPO-MILANI

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBLOTTE HERMANOS
Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto explicativo. Muestras
a los señores médicos
Agte. gen.: **S. NAVARRO**
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

ANTIGUO JARABE
Y
PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS

"GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositarario:
Laboratorio "GUASCH"

De venta:
SEGALÁ · Rambla San José 14
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2
FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1
VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
en todas las buenas farmacias.

Antoni López

Impressor

Impressions comercials
Treballs de totes menes

Olm, 8, interior
Telèfon 4115 A

BAZAR DE LA UNION

3, UNIÓN, 3
BARCELONA

Útils per a escriptori - Tintes superiors

BLOKS NOTES

a 10 cènts.

Bazar de la Unión · Unió, 3-Barcelona

Agua oxigenada neutra "FORET"

ANTISEPSIA, HIGIENE, DESINFECCIÓN :: DENTRIFIC ÚNIC VERITAT

-REBUTGEU LES IMITACIONES DE L'AMPOLLA I LES QUE NO TINGUIN EL PRECINTE DE GARANTÍA

ULTIMAS NOVEDADES

SHAKESPEARE

CORIOLÁ

Un tomo en 8.º 2 pesetas

Alvaro de Albornoz

El Partido Republicano

Un tomo en 8.º 3'50 pesetas

Obras de MAURICE LEBLANC

Arsenio Lupin
Arsenio Lupin contra Sherlock Holmes
La aguja hueca
El hombre negro
La frontera
813

Tomos en 8.º a 3 pesetas uno

El libro de mi papá

Contestaciones a las preguntas de los niños

Un tomo en 8.º

1'50 pesetas

Obras de Gastón Leroux

El misterio del cuarto amarillo
El fantasma de la Opera
El perfume de la dama de negro
El hombre de la noche
El Príncipe Agra

Tomos en 8.º a 3 pesetas uno

Salvador de Madariaga

La guerra desde Londres

Un tomo en 8.º 3'50 pesetas

ANTONIO MAURA

Extracto de sus discursos

Un tomo en 8.º 3 pesetas

Pot-ser a la fi haurà sortit el sol